

Lesson Six- The חנוכה Of תפילות According To The Machzor Roma

Source 1

והמדיקנר חנוכה בליל ראשון סבך :

ברוך אתה יי אלדינו סלך העולם אשר קדשנו בכבודנו
וצונו להדליק נר של חנוכה: ברוך אתה יי אלדינו
סלך העולם שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה:
ברוך אתה יי אלדינו סלך העולם שהחיינו וקיימנו והציענו לזמן הזה:
ואחר הדלקת אור זה הדסמור :

מזמור שיר חנכת הבית לדוד: ארום סך יהוה כידליתני
ולא שמחת איבי לי: יי אלרי שועתי אליך
ותרפאני: יי העלית מן שאול נפשי חיייתי מירדי בור: זמרו
ליהוה חסידיו והודו לזכר קדשו כי רגע באפו חיים ברצונו בערב
ילין בכי ולבקר רנה: ואני אמרת יבשלוני כל אטוט לעולם:
ברצונך העסדתה להררי עו הסתרת פניך הייתי נבהל: אליך
יהוה אקרא אל אדני אתחנן: בה בצע ברמי ברדתי אל טחת
היורד עפר היגיר אמתך: שמע יהוה וחנני יי היה עוזר לי:
הפכת מספרי למחול לפתחת טקי ותאורני שמחה: לסען יופרך
בבור ולאידיס יי אלרי לעולם אורך:

Source 2

בחנוכה אומרים - מזמור שיר חנכת הבית לדוד:

אָרוֹמָמָךְ יְהוָה כִּי דָלִיתָנִי וְלֹא־שָׁמַחַת
אִיבֵי לִי: יְהוָה אֱלֹהֵי שׁוֹעֲתִי
אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: יְהוָה הֵעֲלִית מִן־שְׂאוֹל
נַפְשִׁי חַיִּיתָנִי מִיַּרְדֵּי בּוֹר: זָמְרוּ לִיהוָה
חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזִכָּר קִדְשׁוֹ: כִּי רָגַע בְּאִפּוֹ
חַיִּים בְּרָצוֹנוֹ בְּעֶרֶב יָלִין בְּכִי וּלְבָקָר רָנָה:

Source 3

ילקוט יוסף קצוש"ע אורח חיים סימן תרעו – סדר הברכות וההדלקה –יא. מנהג טוב לומר
אחר הדלקת נר חנוכה "מזמור שיר חנוכה הבית לדוד", כל המזמור.

What We Can Learn About Tefila From The Machzor Roma

Translation: It is a good practice to recite after lighting Chanukah lights the entire 30th chapter of Tehillim, Mizmor Shir Chanukas Ha'Bayis L'Dovid.

Source 4

שו"ת עשה לך רב' חלק ה' סימן יז' – הדלקת נרות חנוכה בבתי – הכנסת בתפלת שחרית נציין עוד הקשר בין הדלקת נרות המקדש לנרות חנוכה, והוא מנהג קהלות הספרדים בירושלים (ובמספר מקומות אחרים) להדליק נרות חנוכה בבית – הכנסת גם בתפלת שחרית, כאשר מגיע שליה – ציבור לאמירת "מזמור שיר חנוכה הבית לדוד" שבזמירות. וכמה אחרונים וכתבו לתמוה על שורש מנהג זה. והוא פשוט כשיטת הרמב"ם הסובר שמצות נרות המקדש היא בבוקר ובין הערבים, וכנראה שלזכר נרות המקדש, התקינו נר חנוכה בבתי – הכנסת בשחרית, שהם מקדש מעט.

Translation: That we light Chanukah lights during Tefilas Shacharis reinforces the link between the lighting of Chanukah lights and the lighting of lights in the Beis Hamikdash. It is the custom among Sephardim in Yerushalayim (and in some other places) to light Chanukah lights in synagogue during Tefilas Shacharis as well, just before the Shaliach Tzibbur reaches the point in the service when Chapter 30 of Tehillim is regularly recited as part of Pseukei D'Zimra. Some later Rabbinic authorities questioned this practice. Clearly those who follow this practice are following the opinion of the Rambam who held that the Menorah was lit in the Beis Hamikdash in the morning and in the evening. In order to create a link between the lighting of Chanukah lights and lighting the Menora in the Beis Hamikdash, Chanukah lights were lit during Tefilas Shacharis as well to commemorate that the synagogue serves as a substitute for the Beis Hamikdash.

Source 5

עולם התפילות, Vol. 1, page 69:

השערות בלבד ישנן, מדוע הוכנס דווקא מזמור זה כאן לסדר התפילות ומתי זה היה. בדרך כלל סבורים, כי זה היה במאה הי"ז. בסידורים הספרדיים הוא בא בתחילה עם ההסבר, שהוא מיועד לימי חנוכה; אולם בזה לא מתבררת עדיין, הבעיה, מדוע אומרים את המזמור הזה דווקא במקום זה לפני „ברוך שאמר“. יש בין מהדורות הסידורים שלנו, שבהן העתיקו את המזמור בלי שום הערה לגבי מועד אמירתו. אף השמיטו לתלוסין את כותרתו, ומתחילים מיד במלים: „ארוממך ה'“

Translation: Only theories exist to explain the placement of Chapter 30 of Tehillim just before Baruch Sh'Amar and when it was placed at that point in the prayer service. The general consensus is that it happened sometime in the 1700's. In Sephardic Siddurim, the chapter comes with an instruction that it be recited only on Chanukah. That instruction does not in and of itself explain our quandary as to why this chapter of Tehillim is said at this point in the prayer service, just before Baruch Sh'Amar particularly since we find among contemporary Siddurim that the chapter is placed before Baruch Sh'Amar without the notation to recite it only on Chanukah.

1. R. Chaim David son of R. Moshe Ha-Levi was born in Jerusalem, in 5684 (1924), to a family of Turkish descent. He studied in the Porat Yosef Yeshiva (alongside R. Ovadiah Yosef and R. Ben Zion Abba Shaul). After fighting in the Israeli War of Independence, he became the rabbi of several neighborhoods in Jerusalem, and was the personal secretary of R. Uziel. In 5711 (1951), he became the rabbi of Rishon L'Tzion. In 5733 (1973), he became rabbi of Tel Aviv. He passed away in 5758 (1998).

What We Can Learn About Tefila From The Machzor Roma

Source 6

מעשה רב הלכות פסוקי דזמרה וקריאת שמע ותפלה אות כו- הש"ץ מתחיל מברוך שאמר וא"א מזמור שיר חנוכת הבית. ולא שאר פסוקים בצבור קודם תפלה ולא אחר תפלה רק שיר של יום:

Translation: The Prayer leader begins with Baruch Sh'Amar and he does not first recite Mizmor Shir Chanukas Ha'Bayis nor any other verses either before Tefilas Shacharis or after Tefilas Shacharis.

Source 7

על הנסים ועל הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות ועל הפורקן ועל הפדות שעשית עמנו ועם אבותינו. בימי מתתיה בן יוחנן כהן גדול זמנאי ובניו בשעתה עליהם מלכות יון הרשעה לנפחם מתורתך ולהעבירם סחקי רצונך ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם רבת את ריבם ונתת דינם נקמת את נקבתם מסרת נבזרים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזרים ביד עוסקי תורתך ולה עשית שם גדול וקדוש בעולם ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ואחר כך באו בניך לרביר ביתך ופנו את היכלך וסחרו את סקדשך והדליקו נרות בחצרות קדשך וקבעום שבונה ימים בהלל ובהודאה וכשם שעשית עמם גם כן עשה עמנו יי אלדינו פלא ונסים בעת הזאת ונודה לשמך הגדול סלה: על כל סודי

Source 8

דין בריעה בסודים
כשהחזן אומר סודים חייבין כל הצבור לשמועם ולוחשין ואמרים סודים כורעים
כורעים ומשתחוים אנחנו לפניך אלדינו אלדי כלבשר יוצר בראשית ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש על שהחיייתנו וקיימתנו בן תחינו ותחינו ותאסוף נליותינו מארבע כנפות הארץ ונשוב לשמך חקיד ולעשות רצונך באמת ובלבב שלם על שאנו סודים לך:
כשהחזן אומר על כלם יתברך ויתרומם שמך סלכנו חסיד: הצבור ענין ואמרים לעולם ועד:

Source 9

תלמוד ירושלמי ברכות פרק ד' דף ח' טור א'- כל דבר שהוא לבא אומרה בעבודה וכל דבר שהוא לשעבר אומרה בהודאה. ומתניתא אמרה ונותן הודאה לשעבר וצועק לעתיד לבוא.
Translation: Any prayer that refers to future events should be recited in the Bracha of Avoda while any prayer that refers to past events must be recited in the Bracha of Hoda'A. A Mishna declared: give thanks for past events and cry out for future events.

What We Can Learn About Tefila From The Machzor Roma

Source 10

ספר אבודרהם חנוכה – כשם שעשית עמהם פלא כן עשה עמנו וכו'. כתב הר"מ מרוטנבורג שאין ראוי לומר כשם שעשית עמהם פלא ונס לפי שאין ראוי לומר תפלה בהודאה וי"מ כיון שהוא צורך רבים יכולין לאמרו כמו שאומר בהודאה וכתוב לחיים טובים והוא תפלה. וגם בברכת אשר גאלנו של פסח שהיא הודאה אומר כן יגיענו ה' א-להינו למועדים וכו'. וגם במודים דרבנן אומר כן תחיינו ותחננו ותאסוף גליותינו. וגם רב עמרם ורבינו סעדיה והרמב"ם ז"ל כתבוהו ונהגו לאמרו.

Translation: Just as You performed a miracle for them, so too G-d, our G-d perform miracles and wonders for us, etc. The Maharam from Rottenberg wrote that it is improper to add the line: Just as You performed a miracle for them, so too G-d, our G-d perform miracles and wonders for us since it is not acceptable to put forward a request in a Bracha that represents the theme of thanksgiving. Others explain that since the request constitutes a communal request, it may recited in the Bracha of Modim, a practice that we follow during the Aseres Yimei Teshuva when we add the request: write in Your book that the Jewish People should have a good year. We act in a similar manner at the Seder when we end the Mitzvah of Sippur Yetzias Mitzrayim with the Bracha of Asher G'Alanu which is a Bracha of thanks and yet we add: Please G-d cause us to be able to bring the Korban Pesach as we once did. Furthermore we include a request in Modim D'Rabbanan when we say: So may You continue to give us life and to favor us and to gather our exiles. Also, Rav Amrom, Rav Sa'Adiya and the Rambam included the additional line in Al Ha'Nissim and were accustomed to reciting it.